



basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

**GESKIEDENIS V1
FEBRUARIE/MAART 2013
MEMORANDUM**

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 29 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende Leeruitkomste en Assesseringstandaarde sal in hierdie vraestel geassesseer word:

LEERUITKOMSTE	ASSESSERINGSTANDAARDE
Leeruitkoms 1 (Geschiedkundige ondersoek)	LEERDERS KAN DIE VOLGENDE DOEN: 1. Formuleer vrae om begrippe vir ondersoek binne die konteks van dit wat bestudeer word, te ontleed. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 2. Verkry toegang tot 'n verskeidenheid toepaslike inligtingsbronne om ondersoek te doen. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 3. Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. 4. Bestudeer inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inbegrip van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis.
Leeruitkoms 2 (Geschiedkundige begrippe)	1. Ontleed geskiedkundige begrippe as maatskaplike boustene. 2. Ondersoek en verduidelik die dinamika van veranderende magsverhoudinge binne die samelewings wat bestudeer word. 3. Vergelyk en kontrasteer die interpretasies en sieninge van gebeure, mense se optrede en veranderings om sodoende onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure.
Leeruitkoms 3 (Vertolking van kennis en kommunikasie)	1. Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistiek omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities. 2. Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument saam te stel met behulp van bewyse uit bronne om die argument te steun. 3. Handhaaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met behulp van getuienis wat verskaf word en onafhanklik verkry word. 4. Dra kennis en begrip op verskillende maniere oor, insluitend besprekings (geskrewe en mondelings) debat, skep van 'n historiese skryfstuk deur die gebruik van verskillende genres, navorsingsopdragte, visuele voorstellings en mondelinge aanbiedings.

1.2 Die volgende vlakke vrae word gebruik om brongebaseerde vrae te assesseer:

VLAKKE VAN BRONGBASEERDE VRAE	
VLAK 1 (V1)	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek toepaslike inligting en data uit die bronne. • Organiseer die inligting logies. • Verduidelik geskiedkundige begrippe.
VLAK 2 (V2)	<ul style="list-style-type: none"> • Kategoriseer geskikte of toepaslike inligtingsbronne wat verskaf word om die vrae wat geopper word, te beantwoord. • Ontleed die inligting en data wat uit 'n verskeidenheid bronne versamel is. • Evalueer die inligtingsbronne wat verskaf word om te besluit of die bronne geskik is vir die taak.
VLAK 3 (V3)	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. • Ondersoek inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inagneming van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuieis. • Ontleed geskiedkundige voorstellings as maatskaplike konstruksies. • Ondersoek en verduidelik die dinamiek van veranderende magsverhoudings binne die aspekte van samelewings wat bestudeer word. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en sienings van mense se optrede of gebeure en veranderings om onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure. • Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistieke dalk omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities.

1.3 Die volgende tabel dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

<ul style="list-style-type: none"> • By die nasien van alle brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argumente, bewyse of voorbeelde. • By die toekenning van punte moet aandag gegee word in hoe 'n mate daar aan die vereistes van die vraag voldoen is. • By die nasienriglyne word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.
--

2. UITGEBREIDE SKRYFWERK

2.1 Die uitgebreide skryfwerk fokus op een van die volgende vlakke:

VLAK VAN VRAAG
<p><u>Vlak 1</u> Bespreek of beskryf volgens 'n gegewe argument wat in die uitgebreideskryfwerk-vraag uiteengesit word. Beplan en konstrueer 'n argument op grond van getuienis en gebruik die getuienis om 'n slotsom te bereik.</p>
<p><u>Vlak 2</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument te bou en gebruik getuienis om die argument te steun. • Staaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met getuienis. • Skryf duidelik en samehangend wanneer jy die argument saamstel.

2.2 Nasien van uitgebreide skryfwerk

**NASIENERS MOET DAAROP LET DAT DIE INHOUD VAN DIE ANTWOORD GELEI SAL WORD DEUR DIE HANDBOEKE WAT BY 'N SPESIFIEKE SENTRUM GEBRUIK IS.
 KANDIDATE MAG ENIGE ANDER TOEPASLIKE INLEIDING EN/OF SAMEVATTING HÊ AS DIT WAT INGESLUIT IS BY 'N RIGLYN VIR NASIEN VAN 'N SPESIFIEKE OPSTEL.
 BY DIE ASSESSERING VAN DIE OOP BRONGEBASEERDE VRAE MOET KANDIDATE KREDIET KRY VIR ENIGE ANDER RELEVANTE ANTWOORD.**




Globale assessering van uitgebreide skryfwerk

Die uitgebreide skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die opvoeder die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs 'feite' neer te skryf om 'n hoë punt te behaal nie. Dit sal leerders ook ontmoedig om 'modelantwoorde' voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet vir leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun
- Die leerder se interpretasie van die vraag

Assesseringsprosedures by uitgebreide skryfwerk

1. Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.
2. Tydens die eerste deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt (bullet) in die nasienriglyne), vir elke hoofmoment (aangedui met 'n kolpunt), 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt), bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.
3. Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word:

- Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie 
- Verkeerde stelling 
- Irrelevante stelling 
- Herhaling **R**
- Analise **A**√
- Interpretasie **1**√

4. Die matriks
4.1 **Die gebruik van 'n analitiese matriks vir die assessering van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 7)**

By die nasien van uitgebreide skryfwerk met verwysing na bl. 7, moet die gegewe kriteria in die matriks gebruik word. Beide die inhoud en die aanbieding moet in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

4.1.1 Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

4.1.2 Die tweede deurlees van die skryfwerk sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 5	

4.1.3 Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	} 18-19
A	VLAK 5	

4.2 **Gebruik van holistiese rubriek vir nasien van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 7)**

Die gegewe rubriek wat inhoud en aanbieding in ag neem, moet gebruik word by die nasien van uitgebreide skryfwerk.

I en A	VLAK 5	18 - 20
--------	--------	---------

GRAAD 12 ANALITIESE MATRIKS VIR UITGEBREIDE SKRYFWERK: PUNTETOTAAL: 30

	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1
AANBIEDING	Baie goed beplan en gestruktureer. Goeie sintese van inligting. Goed gebalanseerde argument is ontwikkel. Argument deurgaans volgehou en verdedig.	Goed beplan en gestruktureer. Sintese van inligting. Goed gebalanseerde oorspronklike, onafhanklike argument ontwikkel. Gebruik getuienis om die argument te ondersteun.	Goed beplan en gestruktureer. Ontwikkel duidelike argument. Oorspronklike slotsom bereik op grond van getuienis. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Kom tot onafhanklike slotsom. Gebruik getuienis om gevolgtrekking te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom op grond van getuienis Skryfwerk gestruktureerd	Argument beplan en gestruktureer. Sommige getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom nie duidelik ondersteun deur getuienis nie.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend/ poging om argument te ontwikkel.	Min sprake van analise en geskiedkundige verduideliking. Antwoord glad nie gestruktureerd nie.
INHOUD							
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudseleksie ten volle relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is.	27-30	24-26					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is	24-26	23	21-22				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.		21-22	20	18-19			
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Gebreke ten opsigte van inhoud/ irrelevante inhoudseleksie.			18-19	17	15-16		
VLAK 3 Inhoudseleksie hou nie altyd verband met die vraag nie. Weglatings.				15-16	14	12-13	
VLAK 2 Inhoud skraal. Vraag ontoereikend beantwoord.					12-13	11	9-10
VLAK 1 Vraag nie beantwoord nie. Inhoud ontoereikend. Heeltemal irrelevant.						9-10	0-8

GRAAD 12 HOLISTIESE MATRIKS OM UITGEBREIDE SKRYFWERK TE ASSESSEER (BV. 'N OPSTEL WAT VERWYS NA BRONNE, VERSLAG, NUUSBERIG, ENS.)

VLAKE	Indien die kandidaat alle of die meeste van die vaardighede op 'n spesifieke vlak gedemonstreer het, sal die punt relevant tot die kategorie aan hom/haar toegeken word.
7 Uitstekend 80–100% 24–30 [Uitstekend]	Fokus deurgaans op onderwerp – demonstreer 'n logiese en samehangende progressie tot slotsom Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Groepeer bronne (nie noodsaaklik nie, maar behoort nie 'n lys bronne neer te skryf nie) Demonstreer agtergrondkennis oor die bronne Waar van pas, word teenargumente volledig bespreek Verwys korrek na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperkings van bronne Druk hom-/haarself duidelik uit Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/oorspronklike slotsom)
6 Verdiensielik 70–79% 21–23 [Baie goed]	Wend goeie poging aan om konsekwent te fokus op onderwerp, maar argument verloor soms fokus Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Goeie gebruik van relevante bewyse uit bronne Poog om teenargument te oorweeg Poog om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Goeie uitdrukking Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
5 Substantief 60–69% 18–20 [Goed]	Poog om te fokus op die onderwerp, maar argument het tekortkominge Begryp die meeste van die bronne Gebruik die meeste van die bronne Selekteer relevante bronne Uitdrukking goed, maar daar is foute Tekort aan diepte in oorhoofse fokus, en verwys nie na een of meer relevante bronne nie As toepaslik, poog om teenargument te oorweeg. Oppervlakkig of geen poging om 'n relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperktheid van bronne te verwys nie Poog om standpunt in te neem (fokus op beperkings, ens.) om onafhanklike gevolgtrekking te maak.
4 Gemiddeld 50–59% 15–17 [Bevredigend]	Poog om op onderwerp te fokus, maar argument verloor dikwels fokus Gemiddelde begrip van die meeste van die bronne Gemiddelde gebruik van relevante getuies uit die bronne Gemiddelde poging om teenargument te oorweeg Gemiddelde poging om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Uitdrukking bevredigend Wend poging aan om standpunt in te neem, maar ernstige gebrek aan skakel met res van opstel Skryfwerk mag neig om bronne te lys en fokus daaraan te haak
3 Toereikend 40–49% 12–14 [Redelik]	Geringe poging om te fokus op die onderwerp Min begrip van die bronne Sukkel om relevante inligting uit die bronne te lig Geen aanhalings nie – of oor die algemeen irrelevant Wend geringe poging aan om teenargumente te oorweeg Bronne word gelys Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Geringe uitdrukking Geringe poging om standpunt in te neem (sukkel om tot 'n onafhanklike slotsom te kom)
2 Elementêr 30–39% 09–11 [Swak]	Kan nie op onderwerp fokus nie Kan nie relevante bronne identifiseer nie Geen aanhalings nie – of meestal irrelevant Poog glad nie om teenargument te oorweeg nie Skryfwerk bloot 'n lys van bronne Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Baie swak uitdrukking Swak poging om standpunt in te neem, indien enige
1 Nie behaal nie 0–29% 0–8 [Baie swak]	Geen poging om op die onderwerp te fokus nie Maak glad nie gebruik van bronne nie Heeltemal irrelevant Skryf bron direk oor Antwoord uiters swak

VRAAG 1: HOE HET DIE SPANNING TUSSEN DIE VSA EN DIE USSR DIE KOUE OORLOG IN KUBA LAAT TOENEEM?

1.1

1.1.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1 (AS3)]*

- Kuba beïnvloed om nouer betrekkinge met Rusland te ontwikkel
- Het Kuba beïnvloed rakende die beleid van kommunisme
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.1.2 *[Definisie van historiese konsep uit Bron 1A – V1 – LU2 (AS1)]*

- 'n Ekonomiese, maatskaplike en politieke stelsel wat gemik is om 'n gelyke gemeenskap te skep
- Handel en industrieë was deur die staat beheer tot voordeel van die hele land
- Private eiendomsreg was nie toegelaat
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.1.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1 – LU1 (AS3)]*

- Turkye (1 x 1) (1)

1.1.4 *[Analiseer van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1 (AS3,4)]*

Kandidate kan aandui of dit SUKSESVOL of NIE SUKSESVOL was en hul antwoorde ondersteun met relevante bewyse.

NIE SUKSESVOL

- VSA was verslaan by die Bay of Pigs
- Dit was 'n verleentheid vir VSA regering onder leiding van Kennedy
- Castro en die USSR het sterker bondgenote geword
- Enige ander relevante antwoord

SUKSESVOL

- **Kandidate moet 'n relevante antwoord verskaf.** (enige 2 x 2) (4)

1.1.5 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1 (AS3)]*

- Gasvry/goed/vriendelike verhouding
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.1.6 *[Vergelyking van bewyse uit Bron 1A – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS3)]*

- Het 'n sterk bondgenoot nodig gehad om Kuba teen die VSA te beskerm
- Het na Rusland gekyk as 'n handelsvennoot
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2

1.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1 – LU1 (AS3)]*

- Russiese skepe het militêre vrag aan Kuba afgelewer
- Bou van militêre basisse in Kuba (2 x 1) (1)

1.2.2 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 1B – L2 – LU1(AS3,4)]*

- USSR wou kommunisme versprei
- USSR wou Kuba beskerm teen 'n VSA-aanval
- Wou die Sowjet-invloedsfeer na Karibiese Eilande uitbrei
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2.3 *[Evaluering die betroubaarheid van Bron 1B – V3 – LU1(AS3,4)]*

- Geskiedkundiges se siening is deur ander bronne bevestig (ondersteun)
- Die bron bevestig die aanwesigheid van USSR aanvalswapens in Kuba
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2.4 *[Analise van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1 (AS3,4)]*

- Kennedy teken 'n kwarantynproklamasie
- Kennedy het instruksies gegee dat alle Russiese skepe op pad na Kuba geblokkeer moet word
- Besorgdheid vir die veiligheid van VSA-burgers
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.3

1.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2 – LU1 (AS3)]*

- Die moontlikheid van 'n kernoorlog
- Die bron wys die desperaatheid van Kennedy en Khrushchev om die uitbreek van 'n kernoorlog te vermy
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.3.2 *[Interpretasie en evaluasie van bewyse uit Bron 1C – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS1)]*

- Dit beteken dat beide Kennedy en Khrushchev probeer het om 'n ooreenkoms rakende die missielkrisis in Kuba te bereik
- Dit beteken dat 'n oplossing beide partye moes insluit
- Beide Kennedy en Khrushchev was bereid om 'n kernoorlog ten alle koste te vermy
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.4 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit die Bronne-
V3 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate kan die volgende punte gebruik om die volgende vraag te beantwoord:

- Kennedy en sy adviseurs het die saak rakende 'n inval van Kuba bespreek
- Kennedy besluit op 'n blokkade van alle Sowjet-skepe op pad na Kuba
- In sy toespraak aan die volk het Kennedy 'n 'volle vergeldingsaanval' teen die Sowjetunie belowe indien enige missiele vanaf Kuba gelanseer word
- Kennedy het dit duidelik gemaak dat Sowjet-missiele in Kuba nie aanvaarbaar was vir die VSA nie
- 23 Oktober 1962 het Kennedy 'n kwarantynproklamasie onderteken
- Kennedy en Khrushchev het heen en weer onderhandel gedurende die missielkrisis
- Kennedy is in direkte verbinding met die seebevelvoerders
- 26 Oktober 1962 is 'n nie-Russiese skip gestop en deursoek om die Russe te wys dat die VSA ernstig is om skepe te stop en te deursoek.
- VSA het ingestem om nie Kuba in te val indien die Sowjet-missiele afgebreek word
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op elementêre wyse d.w.s. toon min of geen begrip van die rol wat die VSA gespeel het om die uitbreek van 'n kernoorlog in Kuba te voorkom • Gebruik bewyse gedeeltelik om 'n paragraaf te skryf of kan nie 'n paragraaf skryf nie 	PUNTE: 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meeste relevant en in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip van die rol wat die VSA gespeel het om die uitbreek van 'n kernoorlog in Kuba te voorkom • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier om 'n paragraaf te skryf 	PUNTE: 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip van die rol wat die VSA gespeel het om die uitbreek van 'n kernoorlog in Kuba te voorkom • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp 	PUNTE: 6–8

(8)

1.5 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

1.5.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasie vaardighede - V1 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet bespreek hoe die spanning tussen die VSA en USSR die Koue Oorlog in Kuba verhoog het.

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hul antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet die redes vir die verhoogde spanning tussen die USSR en die VSA aandui.

UITBREIDING

- Agtergrond informasie van die Koue Oorlog spanning tussen die USSR en die VSA
- Khrushchev bereid om Kuba te ondersteun om kommunisme te versprei
- Bay of Pigs-inval en die gevolge daarvan
- Spanning verhoog weens die VSA se diplomatieke verleentheid oor Kuba
- Verkenning foto's ontdek USSR missiele in Kuba
- Kennedy reageer deur 'n kwarantyn in te stel op alle USSR-skepe wat missiele verskeep na Kuba
- Khrushchev verwerp die VSA-blokkade van Sowjet-skepe
- Sowjetunie gee erkenning van die missiele maar dring aan dat dit slegs vir verdedigings doeleindes is
- Sowjetunie dring aan op die verwydering van missiele uit Turkye, slegs dan sal dit die missiele uit Kuba verwyder
- Spanning verhoog weens die afskiet van 'n Amerikaanse spioenasievliegtuig oor Kuba
- Missiele in Kuba word verwyder en die bergingsplekke word afgetakel onder Verenigde Nasie toesig
- 'n 'Warm lyn' word tussen die Wit Huis en die Kremlin ingestel en 'n Kern-Toets-Verbod is onderteken
- Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hul bespreking saamvat met 'n relevante slot. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesser.

- 1.5.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur gebruik te maak van inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun - L2 – LU1 (AS 3 and 4); LU2 (AS1, 2 and 3); LU3 (AS1, 2, 3 and 4)]*

SINOPSIS

Wanneer hierdie vraag beantwoord word, moet kandidate die stelling krities analiseer en aandui hoe die aggressiewe optrede van die VSA en USSR aanleiding kon gegee het tot 'n kernoorlog.

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hul antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet die stelling analiseer en aandui hoe hulle te werk gaan om die vraag te beantwoord

UITBREIDING

- Koue Oorlog spanning tussen die USSR en VSA as agtergrond
 - Verkenning foto's maak bekend die opbou van Sowjet-missiele in Kuba
 - Rol van Kennedy om USSR se invloed in Kuba te beperk
 - Rol van Castro om Kubaanse militêre magte teen die VSA te mobiliseer
 - Rol van Khrushchev om die instelling van die VSA kwarantyn uit te daag
 - Gee aanleiding tot verbeterde verhoudinge tussen die VSA en die USSR en slaag daarin om 'n kernoorlog te vermy.
 - Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hul bespreking saamvat. (30)

[75]

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesseeer.

VRAAG 2: WAT WAS DIE REAKSIE OP JULIUS NYERERE SE BELEID VAN UJAAMA IN TANZANIË?

2.1

2.1.1 *[Onttrekking van informasie uit Bron 2A – V1 – LU1 (AS3)]*

- Om ekonomiese voortgang te bewerkstellig
- Om Tanzaniërs in staat te stel om gelyk te deel te hê in hul rykdom
- Om die voortsetting van koloniale ekonomiese beleide te vermy
- Enige ander relevante antwoord (2 x 1) (2)

2.1.2 *[Onttrekking van informasie uit Bron 2A – V1 – LU1 (AS3)]*

- IMF (Internasionale Monetêre Fonds)
- Wêreld Bank (2 x 1) (2)

2.1.3 *[Interpreteer en Evalueer van Bron 2A – V3 – LU1 (AS3)]*

- Ujamaa was gebaseer op sosialisme en dit was teen die markgerigte beginsels soos beoefen deur die internasionale instellings
- Die beleid van ujamaa was nie ten gunste van die betaal van rente soos voorgeskryf deur die internasionale finansiële instellings
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.1.4 *[Analiseer informasie uit Bron 2A – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- Dit sou ekonomiese vooruitgang en maatskaplike regverdigheid bewerkstellig
- Die IMF en die Wêreldbank het streng ekonomiese maatreëls toegepas
- Enige vorm van finansiële bystand deur die IMF en Wêreldbank was gekoppel aan spesifieke maatreëls
- Wou weg beweeg van koloniale ekonomiese beleid
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.2

2.2.1 *[Onttrekking van informasie uit Bron 2B – V1 – LU1 (AS3)]*

- Mediese dienste vir almal gratis
- Tanzanië het die hoogste geletterdheidsvlak in Afrika en een van die hoogste in die wêreld
- Skole, fabriekpaaie, spoorweë, damme, brûe en hidroëlektriese-kragaanlegte is gebou
- Het mense bymekaar gebring en noodsaaklike maatskaplike dienste verskaf
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 1) (2)

2.2.2 *[Verduideliking van historiese terme uit Bron 2B – V1 – LU1(AS3); LU2 (AS2)]*

- Glo in 'n benadering van samewerking vir dorps gemeenskappe
- Gelykheid en respek vir almal
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.2.3 *[Analiseer bewyse uit Bron 2B – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- Dorp gemeenskappe sou nie saam gestem het met die inhoud van die bron
- Dorp gemeenskappe het nie vry toegang tot opvoeding, hospitale en klinieke
- Sou die informasie as regering propaganda beskou het
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.3

2.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2 – LU1 (AS3)]*

- Demonstreer ondersteuning vir sosialisme/ujamaa
- Weerspieël 'n teenkating vir kapitalisme and imperialisme
- Studente betoog teen kolonialisme en die uitwerking daarvan op Tanzanië
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.3.2 *[Interpretasie en Evaluasie van die foto – V2 – LU1 (AS3)]*

- Studente voel dat kapitalisme en imperialisme die hulpbronne van Tanzanië uitbuit
- Ondersteuning vir sosialisme/ujamaa
- Kapitalisme gee aanleiding tot die uitbuiting van Tanzanië se hulpbronne
- Hierdie beleide het nie vir Tanzanië gewerk nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 1) (1)

2.3.3 *[Interpretasie en evaluasie van informasie uit Bron 2C - V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

Kandidate kan of SAAM STEM of NIE SAAM STEM en hul antwoord ondersteun met relevante bewyse

STEM NIE SAAM

- Nie alle Tanzaniërs het sosialisme ondersteun soos dit in Tanzanië beoefen was nie
- Sommige Tanzaniërs bied weerstand teen die beleid van kollektivering /hervestiging
- Dit kon slegs 'n klein groepie studente wees wat hulself verteenwoordig het
- Elitis plan – meerderheid uitgesluit
- Enige ander relevante antwoord

STEM SAAM

- Sosialisme was gebaseer op die konsep van gelykheid wat Nyerere wou hê Tanzaniërs moes beoefen
- Voorsiening vir vrye gesondheid en sosiale dienste, opvoeding
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.3.4 *[Bepaal die beperkinge van Bron 2C - V3 – LU1 (AS3.4); LU2 (AS2,3); LU3 (AS2,3)]*

- Kon vir die foto poseer het
- Eensydigheid
- Foto kon gemanipuleer wees
- Geen melding van die fotograaf- bevraagteken die betroubaarheid
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

- 2.4 *[Vergelyking van bronne om te evalueer hoe hulle mekaar ondersteun V3 – LU2 (AS3)]*
- Bron 2B wys die implementering en die sukses van die ideologie van Sosialisme terwyl Bron 2C studente wys wat betoog ten gunste van sosialisme
 - Bron 2B wys dat onder sosialisme was opvoeding vir primêre en universiteit studente gratis en Bron 2C wys hoe studente betoog teen kapitalisme en imperialisme en is ten gunste van die implementering van sosialisme
 - Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)
- 2.5 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit die Bronne- V3 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate kan die volgende punte gebruik om die vraag te beantwoord:

- Landelike Tanzaniërs was onwillig om hul voorvaderlike grond vir nuwe gebiede te verlaat/grond
- Gemeenskaplike besit was 'n bedreiging vir private besit
- Landelike Tanzaniërs was 'forseer' tot kollektivering/hervestiging
- Landelike Tanzaniërs het geweier om op kollektiewe plase te werk
- Landelike produksie het gedaal
- Baie min geldelike belegging in die bou van dorp gemeenskappe
- Swak bestuur van ujamaa gemeenskappe
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse bv. toon min of geen begrip van hoe werkersklas Tanzaniërs sou reageer het op Nyerere se program van kollektivering • Gebruik bewyse gedeeltelik om 'n paragraaf te skryf of kan nie 'n paragraaf op die onderwerp skryf niet 	PUNTE: 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in groot mate verband met die onderwerp, bv. toon min of geen begrip van hoe werkersklas Tanzaniërs sou reageer het op Nyerere se program van kollektivering • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier om 'n paragraaf te skryf 	PUNTE: 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreeer 'n deeglike begrip hoe werkersklas Tanzaniërs sou reageer het op Nyerere se program van kollektivering • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp 	PUNTE: 6–8

(8)

2.6 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

2.6.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasie vaardighede - V1 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet bespreek tot watter mate Julius Nyerere se beleid van Ujamaa 'n sukses was in Tanzanië

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hul antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet aandui tot watter mate Nyerere se beleid van ujamaa 'n sukses was

UITBREIDING

Sukses tot 'n sekere mate:

- Deur die Arusha Verklaring, het Nyerere die beleid van Ujamaa aangeneem en geformaliseer om ekonomiese vooruitgang en maatskaplike regverdigheid te bewerkstellig.
- Dit het die land in staat gestel om die rykdom gelyk op te verdeel in lyn met die beginsels van sosialisme
- Was verbind tot die welstand van die armste van die armes
- Was besorg oor die welstand van die mense en nie so danig met ekonomiese beginsels
- Nyerere het daarop aangedring om sosialisme na te streef en self onderhoud as die enigste manier om ontwikkeling te bewerkstellig
- Kollektivering was vrywillig
- Het skole, hospitale, klinieke, fabriek, paaie en spoorweë, damme en hidroëlektriese-kragaanlegte en ander infrastruktuur gebou
- Opvoeding was gratis vanaf primêre tot universiteitsvlak
- Tanzanië behaal die hoogste geletterdheidsvlak in Afrika en een van die hoogste ter wêreld
- Mediese dienste was gratis ten spyte van die feit dat Tanzanië een van die armste lande in Afrika was

Nie suksesvol tot 'n sekere mate

- Was gekant teen finansiële instellings soos die IMF en die Wêreld Bank
- Kleinboere was forseer om in ujamaa gemeenskappe te woon
- Te kort aan basiese verbruikers goedere in dorpsgemeenskappe
- Oorbevolking in dorpsgemeenskappe
- Grond was nie vrugbaar en het produksie affekteer
- Teen 1980 het Tanzanië swaar gesteun op invoere
- Enige ander relevante antwoord

- Slot: Kandidate moet hul bespreking saamvat met 'n relevante slot. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie skryfstuk te assesser

2.6.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur gebruik te maak van inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun - L2 – LU1 (AS 3 and 4); LU2 (AS1, 2 and 3); LU3 (AS1, 2, 3 and 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet aandui of Nyerere se beleid van ujamaa in Tanzanië 'n sukses was. Hulle moet hul argument ondersteun met relevante bewyse.

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet aandui of hulle met die stelling saam stem of nie en aandui hoe hulle, hul argument gaan ondersteun.

UITBREIDING

Stem saam

- Weerstand deur meeste boere om nie na die nuut gestigte dorpsgemeenskappe te beweeg nie
- Mense onwillig om hul voorvaderlike grond vir nuwe gebiede te verlaat
- Gemeenskaplike besit 'n bedreiging vir private eienaarskap
- Mense was 'forseer' tot kollektivering/hervestiging
- Mense het geweier om op kollektiewe plase te werk
- Die verwagte produksie van kollektiewe plase was nie behaal
- Die grond waarop hulle gevestig het was nie vrugbaar nie
- Teenkanting teen finansiële instellings was 'n fout van Nyerere
- Tanzanië het arm gebly as gevolg van 'n afname in produksie
- Nyerere het erken dat Ujamaa onsuksesvol was
- Ujamaa gee aanleiding tot 'n daling in landbouproduksie wat werkloosheid tot gevolg het
- Enige ander relevante antwoord

Stem nie saam

- Ujamaa was verbind tot die welstand van die armste van die armes
- Was besorg oor die welstand van die mense en nie sodanig met ekonomiese beginsels
- Kollektivering was vrywillig
- Bou skole, hospitale, klinieke, fabriek, paaie en spoorweë, damme en hidroëlektriese-kragaanlegte en ander infrastruktuur
- Mense het maklike toegang tot skole, klinieke, skoon water en ander dienste
- Onderwys was gratis vanaf primêre skool tot universiteitsvlak
- Tanzanië behaal die hoogste geletterdheidsvlak in Afrika en een van die hoogste ter wêreld
- Mediese dienste was gratis ten spyte van die feit dat Tanzanië een van die armste lande in Afrika was
- Gekant teen kapitalistiese instellings soos die IMF en die Wêreldbank
- Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hul bespreking saamvat met 'n relevante slot. (30)

[75]

Gebruik matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesser.

VRAAG 3: WATTER ROL HET DIE BURGERREGTEBEWEGING GESPEEL OM RASSEDISKRIMINASIE EN SEGREGASIE GEDURENDE DIE 1960's IN DIE VSA TEEN TE STAAN?

3.1

3.1.1 [*Interpretasie van bewys uit Bron 3A – V1 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)*]

- Verenigde State grondwet waarborg gelykheid van al sy burgers
- Universiteit van Georgia het geen reg om hulle te weier op grond van hul ras
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.1.2 [*Definisie van 'n konsep uit Bron 3A – V1 – LU2 (AS1)*]

- Gelyke toegang tot geriewe vir alle rasse
- Beëindiging van diskriminerende praktyke in alle sferes van die samelewing
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.1.3 [*Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)*]

- Was deur 'n oorwegende wit skare ontmoet wat hulle beledigings toe geskree het
- Was rassisties mishandel- gebruik die woord 'nigger' om na Afro-Amerikaners te verwys
- Hunter-Gault was geïntimideer- bakstene is deur haar kamer venster gegooi
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.1.4 [*Interpretasie en evaluasie van informasie Bron 3A – L2– LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2 and 3)*]

(a)

- Hulle sou ongelukkig gewees het want hul pogings om geriewe apart te hou het misluk
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

(b)

- Hulle sou gelukkig wees want hul pogings om geriewe te integreer 'n sukses
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

3.1.5 [*Vergelyking van bewyse vanuit die Visuele met die Geskrewe bron in Bron in Bron 3A – L3 – LU1 (AS3); LU2 (AS3); LU3 (AS2)*]

- **Geskrewe Bron-** Wys die vasberadenheid van blankes om Afro-Amerikaners te weerhou om instellings te integreer
- **Visuele Bron-** Opvoedkundige instellings was integreer (Swartes en blankes het dieselfde skole bygewoon)
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

3.2

3.2.1 [*Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1 – LU1 (AS3)*]

- Sitstaking (1 x 1) (1)

3.2.2 [*Onttrekking van informasie uit Bron 3B – L2– LU1 (AS3)*]

- Aktiviste gevloek
- Aktiviste ontmens
- Het gewelddadig tenoor aktiviste opgetree
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

3.2.3 *[Evalueer en regverdiging van die aksie geneem uit Bron 3B – L3 – LU1 (AS3 and 4); LU2 (AS2); LU3 (AS2 and 3)]*

Kandidate moet aandui of die polisie GEREGERDIG of NIE GEREGERDIG was met hul optrede teen oor die Burgerregte aktiviste

REGVERDIG

- Moes die belange van die winkeleienaars beskerm
- Het 'n plig om wet en orde te handhaaf
- Enige ander relevante antwoord

NIE REGVERDIG

- Moes teen wit boewe opgetree het
- Moes beskerming aan aktiviste gegee het
- Aktiviste moes nie arresteer word nie- het nie die wet oortree nie
- Polisie was rassisties
- Polisie het wittes bevoordeel
- Enige ander relevante antwoord

(2 x 2) (4)

3.2.4 *[Kies van bewyse uit Bron 3B om bruikbaarheid aan te dui – L3 – LU1 (AS4); LU2 (AS3); LU3 (AS2 and 3)]*

Kandidate kan BRUIKBAAR OF nie BRUIKBAAR kies en hul antwoorde ondersteun met relevante bewyse.

BRUIKBAAR (fokus op toepaslikheid, geldigheid van die Bron)

- Fokus op die metodes wat die Burgerregtebeweging aangewend het om geriewe te desegreger
- Beklemtoon die vasberadenheid van die Burgerregtebeweging om geriewe te desegreger
- Wys dat nie alle blankes rassisties was nie want hulle ondersteun gelykheid vir alle Amerikaners
- Burgerregte aktiviste was dwarsdeur hul veldtog vreedzaam
- Enige ander relevante antwoord

NIE BRUIKBAAR

- Die bydra van ander rolspelers soos die Swartmagbeweging is afwesig
- Was nie net die staakweg aksie wat tot desegregasie aanleiding gegee het nie- daar was ook ander metodes van burgerlike ongehoorsaamheid
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

3.2.5 *[Interpretasie van visuele Bron 3B –L2-LU1 (AS4)]*

- Wys swart en wit lede van die Burgerregtebeweging wat betoog om geriewe te desegreger
- Betoging is vreedzaam, gedissiplineerd en op 'n goeie manier georganiseerd
- Betogers dra plakkate wat teen die aparte geriewe is
- Enige ander relevante antwoord

(2 x 2) (4)

3.2.6 *[Vergelyking van bewyse van die Visuele met die Geskrewe Bron uit Bron 3B – L3 – LU1 (AS3); LU2 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Geskrewe Bron verduidelik dat Burgerregte-aktiviste onderneem om geriewe in die VSA te desegreger
- Visuele Bron wys hoe betogers die sitstakings ondersteun wat aanleiding gegee het tot die desegregasie van geriewe bv. die middagete-toonbank
- Enige ander relevante antwoord

(2 x 2) (4)

3.3 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit die Bronne-V3 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate kan die volgende punte gebruik om die vraag te beantwoord:

- Konserwatiewe wit Amerikaners wou nie geriewe desegregeer
- Wou hul voordele en hul luukse lewenstyl behou
- Hulle wou nie geriewe deel met Afro-Amerikaners nie
- Konserwatiewe wit Amerikaners wou nie toelaat dat hul kinders dieselfde skole bywoon as Afro-Amerikaners nie
- Blankes wou beskou word as verhewe bo Afro-Amerikaners
- Blankes was selfsugtig en wou nie hulpbronne en geriewe deel nie
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op elementêre wyse bv. toon min begrip vir die redes waarom konserwatiewe blanke Amerikaners gepoog het om Burgerregte-aktiviste te weerhou om protes aksies te onderneem • Gebruik bewyse gedeeltelik om 'n paragraaf te skryf of kan glad nie 'n paragraaf skryf nie 	PUNTE: 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp bv. toon begrip vir die redes waarom konserwatiewe blanke Amerikaners gepoog het om Burgerregte-aktiviste te weerhou om protes aksies te onderneem • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier om 'n paragraaf te skryf 	PUNTE: 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip vir die redes waarom konserwatiewe blanke Amerikaners gepoog het om Burgerregte-aktiviste te weerhou om protes aksies te onderneem • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp 	PUNTE: 6–8

(8)

3.4 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

- 3.4.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasie vaardighede - V1 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet die rol en impak van die Burgerregtebeweging bespreek in hul poging om rasse diskriminasie en segregasie in die VSA gedurende die 1960's teen te staan. Relevante voorbeelde moet gebruik word om hul antwoord te ondersteun

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hul antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet aandui waarom die Burgerregtebeweging verskillende metodes gebruik het om rassediskriminasie in die VSA teen te staan.

UITBREIDING

Die volgende is sommige van die deurslaggewende aktiwiteite wat die Burgerregtebeweging gebruik het om te verseker dat die VSA bevry word van rassediskriminasie:

DESEGREGASIE VAN GERIEWE

- Die Students Non-violent Coordinating Committee (SNCC), in Greensboro, het 'n veldtog begin om segregasie in restaurante te beëindig (Ook in Nashville, Tennessee, sitstakings in kerke, biblioteke.)
- 1961 het die Amerikaanse Hooggeregshof uitspraak gelewer dat segregasie by bus endstasies nie wetlik is
- Congress for Racial Equality (CORE) en SNCC onderneem die 'Vryheidsritte' (Verenigde State Hooggeregshof gee uitspraak in 1960 dat segregasie op busse onwettig is)
- Die Suide wou nie verander. Freedom Riders het op busse gery in die stad Birmingham, Alabama
- 1965 was meeste geriewe in die Suide gedesegeereer (Albany, Georgia desegeereer geriewe in 1962)

KIESEROPVOEDING

- The National Association for the Advancement of Coloured People (NACCP) het kieser opvoeding in die Suide gedoen (Afrika-Amerikaners is stemprosedures geleer asook hoe om te stem)
- Somer van 1964 was die 'Freedom Summer' genoem (Afro-Amerikaners was aangemoedig om te stem. Meer as 430 000 swartes het in ongeveer twee jaar geregistreer om te stem)
- In 1965 lei Martin Luther King 'n optog deur Selma, Montgomery (Slegs 2, 4% van Afro-Amerikaners was as kiesers geregistreer. 'Bloody Sunday' het President Johnson forseer om die Stemreg Akte ('Voting Rights Bill') in 1965 te onderteken.)

OPTOGTE EN BETOGINGS

- 1963 het Martin Luther King 'n betoging Birmingham, Alabama onderneem (optog was om rassisme in Birmingham op die voorgrond te plaas)
- Bull Conner was brutaal en rassisties tenoor die betogers en die betogers is geslaan, arres, in die tronk gesit, en deur polisie honde aangeval
- In Augustus 1963 het meer as 250 000 mense opgeruk na die hoofstad, Washington DC (Doel was om druk op Kennedy te plaas om die Burgerregte-akte (Civil Rights Bill) aan te neem; Dit het 'n invloed op die Amerikaanse publiek gehad)
- In 1964 het President Johnson die Burgerregte-akte (Civil Rights Act) onderteken. (Maak dit onwettig vir plaaslike regerings om teen Afro-Amerikaners te diskrimineer ten opsigte behuising voorsiening en werkloosheid)
- Enige ander relevante antwoord

- Slot: Kandidate moet hul hulle bespreking saamvat met 'n relevante slot.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie skryfstuk te assesser.

3.4.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur gebruik te maak van inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun - L2 – LU1 (AS 3 and 4); LU2 (AS1, 2 and 3); LU3 (AS1, 2, 3 and 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet die akkuraatheid van die stelling assesseer. Hulle moet hul gedagtegang met relevante bewyse ondersteun.

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hul antwoord in te sluit

- Inleiding: Kandidate moet fokus op die akkuraatheid van hierdie stelling en aandui hoe hulle, hul argument gaan ondersteun.

UITBREIDING

- Reg deur die Burgerregte-veldtog was die leiers en aktiviste onderhewig aan intimidasie en dreigemente bv. hulle was geslaan, arresteer, in die tronk geplaas en vermoor.
- Byvoorbeeld die Freedom Riders het die ergste geweld verduur gedurende die Burgerregte-veldtog
- Martin Luther King Jnr. was gekonfronteer deur teistering deur VS-sekuriteitbeampes toe hy sy burgerregte protesaksie regoor Amerika onderneem het.
- Burgerregtewerkers wat deel was van die 'Freedom Summer' was eerder in die tronk gesit of vermoor
- Stadig het die Burgerregtebeweging oorwinnings behaal
- Gee aanleiding tot die ondertekening van die Burgerregte-akte (Civil Rights Bill) in 1962 – was nou onwettig om teen swartes te diskrimineer ten opsigte werk
- Die Stemreg Akte (The Voting Rights Bill passed) word in 1965 aangeneem
- Slot: Kandidate moet hul bespreking saamvat met 'n relevante slot.

(30)
[75]

Indien kandidate nie saamstem met stelling nie, moet hulle, hul argument met relevante bewyse ondersteun.

Gebruik matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesseer.

VRAAG 4: WATTER INVLOED HET DIE FILOSOFIE VAN SWART BEWUSSYN GEDURENDE DIE 1970's OP SUID-AFRIKAANSE STUDENTE GEHAD?

4.1

4.1.1 *[Verduideliking van 'n historiese konsep uit Bron 4A – V1 – LU2(AS1)]*

- Aanvaar jouself as swart/self waarde/selfbeeld/self prys (betekenis)
- Om trots te wees wat jy is/swart trots
- Dit gaan nie om die kleur swart maar die geestelike vrymaking
- Swart Suid-Afrikaners moet trots wees op hulself en moet strewe na selfstandigheid
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.1.2 *[Onttrekking van informasie uit Bron 4A – V1 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

Beide SASO en BPC het verbind tot:

- Vreedsame oortuiging/protes
- Verlang na 'n vrye gemeenskap gebaseer op algemene stemreg
- Ten gunste van onderhandeling/was gekant teen geweld
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.1.3 *[Interpretasie van informasie uit Bron 4A – L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Beskou as 'n produk van ontnugtering gevul met liberale leerstellings
- Swart Suid-Afrikaners wou nie voorwerpe van blanke politiek wees nie
- Swart Suid-Afrikaners wil hul eie toekoms bepaal
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.1.4 *[Interpretasie van informasie uit Bron 4A – L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Beskou as voorgestelde padkaart om die ideale van Swart Bewussyn te na te streef
- Noemenswaardig omdat dit 'n houding van selfstandigheid ontwikkel het.
- Het die voortou geneem om dinge vir hulself te doen as swart Suid-Afrikaners
- Swart Suid-Afrikaners sal in staat wees om hul eie toekoms toekoms/heil te bepaal
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.1.5 *[Vergelyking van bewyse uit Bron 4A – L3 – LU1 (AS3); LU2 (AS3); LU3 (AS2)]*

Die Burger se siening is dieselfde soos Drake Koka s'n op die volgende maniere:

- Beide sienings maak melding dat swart Suid-Afrikaners hul eie toekoms moet bepaal
- Beide sienings meen dat swart Suid-Afrikaners moet onafhanklik word en nie voorwerpe van blanke politiek
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

4.2

- 4.2.1 *[Onttrekking en Interpretasie van bewys uit Bron 4B – V1 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*
- Die geforseerde gebruik van Afrikaans as 'n medium van onderrig in alle vakke by swart skole
 - Die invloed van die filosofie van Swart Bewussyn
 - Die rol en invloed van SASO
 - Swak skool infrastrukture
 - Ongekwalfiseerde onderwysers
 - Armoede
 - Werkloosheid
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 1) (2)
- 4.2.2 *[Analise van informasie uit Bron 4B – L2 – LU1 (AS3 and 4); LU3 (AS2)]*
- Wys 'n aantal studente wat aan 'n optog deelneem
 - Wys dat die studente ontevrede is met Afrikaans
 - Wys dat studente verenig is in hul stryd vir 'n beter opvoeding
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)
- 4.2.3 *[Vergelyking van bewyse van beide die geskrewe en visuele Bronne uit Bron 4B – L3 – LU1 (AS3); LU2 (AS3); LU3 (AS2)]*
- Beide Bronne wys die redes vir die optog – 'die gebruik van Afrikaans'
 - Beide Bronne wys dat die optog vreedsaam was
 - Beide Bronne wys die goeie natuur en lewenslustigheid van die studente
 - Beide Bronne maak verwysing na die slagspreuke op die plakkate (enige 2 x 2) (4)
- 4.3
- 4.3.1 *[Vasstel van betroubaarheid van bewyse uit Bron 4C – L3 – LU1 (AS3 and 4); LU3 (AS2)]*
- Kandidate kan of BETROUBAR of NIE BETROUBAAR aandui en hul antwoord ondersteun met relevante bewyse**
- BETROUBAAR**
- Ooggetuie was teenwoordig
 - Eerstehandse informasie- primêre bron
 - Was deel van die gebeurtenis
 - Ooggetuie was 'n joernaliste
 - Enige ander relevante antwoord
- NIE BETROUBAAR**
- Kan bevooroordeel wees
 - Bron was 'n herinnering van 'n gebeurtenis wat 25 jaar gelede gebeur het
 - Joernalis se naam is onbekend – kan hoor sê wees
 - Enige ander relevant antwoord (2 x 2) (4)

4.3.2 *[Analise van informasie uit Bron 4C – L2 – LU1 (AS3 and 4); LU3 (AS2)]*

(a) Polisie

- Onverdraagsaam
- Nie bekommerd
- Dogmaties
- Onbuigbaar
- Gewelddadig
- Vrees
- Enige ander relevante antwoord

(enige 1 x 2) (2)

(b) Studente

- Dapper
- Gedissiplineerd
- Vrolik/Gedetermineerd
- Bekommer
- Enige ander relevante antwoord

(enige 1 x 2) (2)

4.3.3 *[Analise van informasie om beperkinge te bepaal van Bron 4C – L2 – LU1 (AS3 and 4); LU3 (AS2)]*

- Kan bevooroordeel wees
- Kan gemanipuleerd wees
- Gee nie 'n akkurate beskrywing hoe gebeure ontvou het gedurende die optog nie
- Kon vir die foto poseer het
- Studente in die foto is nie maklik erkenbaar/duidelik
- Te kort aan duidelikheid
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

4.4 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit die Bronne-V3 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate moet op die volgende aspekte fokus:

- Studente het 'n vreedsame optog onderneem
- Polisie het studente intimideer
- Vreedsame betoging deur die polisie onderdruk
- Polisie het lewendige ammunisie op ongewapende studente gebruik
- Polisie wreedheid gee aanleiding dat baie studente gedood en beseer word
- Die optrede van die polisie dui daarop dat die mense regte van die studente geskonde was
- Vryheid van spraak was nie geduld
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op elementêre wyse bv toon geen of min begrip oor hoe die menseregte van studente deur die optrede van die polisie gedurende die Soweto Opstand van 1976 geskend was • Gebruik bewyse gedeeltelik om 'n paragraaf te skryf of kan glad nie 'n paragraaf skryf nie 	PUNTE: 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp bv. toon begrip oor hoe die menseregte van studente deur die optrede van die polisie gedurende die Soweto Opstand van 1976 geskend was • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier om 'n paragraaf te skryf 	PUNTE: 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv demonstreer 'n deeglike begrip oor hoe die menseregte van studente was deur die optrede van die polisie gedurende die Soweto Opstand van 1976 geskend • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp 	PUNTE: 6–8

(8)

4.5 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

4.5.1 [*Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasie vaardighede - V1 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)*]

SINOPSIS

Kandidate moet bepreek hoe die filosofie van Swart Bewussyn die studente van Soweto beïnvloed het om verandering in Suid-Afrika gedurende die 1970's teweeg te bring.

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet aandui die rol wat Swart Bewussyn gespeel het om verandering in Suid-Afrika gedurende die 1970's teweeg te bring

UITBREIDING

- Redes vir Swart Bewussyn en die rol van Steve Biko
 - Steve Biko raak aktief in die aktiwiteite van NUSAS
 - Biko was oortuig dat swart studente hulle eie organisasie nodig het waarin hulle vir hulself kan praat eerder as om op blankes te steun vir hul doelstellings
 - Biko maak die planne bekend vir die Suid-Afrikaanse Studente-organisasie (SASO)
 - SASO raak 'n suksesvolle unie in 1968
 - Die konsep van Swart Bewussyn het 'n spesiale aantrekkingskrag vir die jeug want dit het hulle inspireer om teen wit dominasie te veg.
 - Swak gehalte van swart onderwys bv. ongelyke staatbesteding, swak gehalte van skoolgeboue, te kort aan klaskamers, en oorbevolkte klaskamers
 - SASO het student begin beïnvloed
 - Die Suid-Afrikaanse Studente Beweging (SASM) was deur jonk aktiviste gestig
 - Leerlinge was blootgestel aan die idees van Swart Bewussyn en was gemobiliseer om vir hul regte te veg.
 - In 1975 het die Minister van Bantoe-onderwys die beleid ingestel wat Afrikaans verpligtend gemaak het as 'n medium van onderrig en onderwys
 - Swart jeugdiges was bewus gemaak van die filosofie van Swart Bewussyn (swart waardigheid en self respek/swak lewensomstandighede, stygende werkloosheid onder die ouers en meer sluipende armoede het die juig militant gemaak)
 - Die saak rondom Afrikaans was die finale vonk wat aanleiding gee tot die Soweto-opstande
 - Op 16 Junie het studente gemobiliseer teen die apartheidsregering
 - 'n Belangrike keerpunt was teen die apartheid regering was bereik
 - Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hulle bespreking saamvat met 'n relevante slot. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie skryfstuk te assesseer.

4.5.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur gebruik te maak van inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun - L2 – LU1 (AS 3 and 4); LU2 (AS1, 2 and 3); LU3 (AS1, 2, 3 and 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet aandui of hulle saamstem of nie saamstem met die stelling. Indien hulle met die stelling saamstem dan moet hulle deur middel van voorbeelde aandui hoe die Soweto opstand gewelddadig en brutaal was. Indien hulle nie saamstem nie moet hulle hul gedagtegang staaf met relevante bewyse.

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet die stelling assesser en aandui hoe hulle hul gedagtegang gaan ondersteun.

UITBREIDING

Deur met die stelling saam te stem, moet kandidate die volgende bespreek:

- Kort agtergrond – redes vir Swart Bewussyn
 - Invloed van Swart Bewussyn op studente
 - Studente ontevrede met dadeloosheid van die ouer geslag
 - Swart Suid-Afrikaanse studente het meer militant geword
 - Studente begin met 'n boikot van eksamens en klasse
 - SASO het hoërskoolleerders begin beïnvloed
 - Die Suid-Afrikaanse Studente Beweging (SASM) was gestig om studente te mobiliseer
 - Die twispunt rondom Afrikaans raak die finale vonk wat aanleiding gee tot landwye protes
 - Studente het geveg vir hul regte en hulself goed gemobiliseer
 - Op 16 Junie 1976 het duisende student deur die strate van Soweto 'n optog gehou om protes aan te teken teen bantoe-onderwys
 - Die gewapende polisie en soldate het die ongewapende studente konfronteer
 - Die konfrontasie gee aanleiding tot die uitbreek van geweld- die eerste slagoffer was Hector Pieterse
 - Dit was 'n keerpunt in die geskiedenis van Suid-Afrika
 - Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hulle bespreking saamvat met 'n relevante slot.

Indien kandidate nie met die stelling saamstem moet hulle hul argument ondersteun met relevante bewyse

[75]

Gebruik matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesser.

TOTAL: 150